

Világszemle

Spanyolország nemzetközi háborúja napról-napra véresebb lesz. Eközben Német- és Olaszország beavatkozásai mind nyiltabbakká válnak. Az angol sajtó állítása szerint, mely állítást a hivatalos angol körök is megerősítenek, Franco oldalán ma 60.000 olasz katona harcol, nagyobb-részt azok, akik már az abesszin harcokban is résztvettek. Ezt a számot gyarapítja még az a 20.000 német „önkéntes”, akiket Hitler nevezett ki spanyol „szabadsághősöknek”. Február 25-én, amikor létrejött az érdekelt államok benemavatózási megegyezése, ennek a megegyezésnek hatékonyabbá tételére az olaszok még 10.000 katonát szállítottak Spanyolországba. Ma már az egész európai közvélemény tisztában van azzal, hogy a júliusi lázadás nem belső, spanyol ügy, hanem a német és olasz fasizmusnak a spanyol nép szabadsága ellen való összeesküvésének eredménye volt. Úgyszintén teljes biztonsággal állítható, hogy az öntudatosan egyesült spanyol nép már rég leverte volna ezt a katonai felkelést, ha Német- és Olaszország nem küldözgetnék állandóan nagy-szerűen kiképzett csapataikat és telhalmozódott fegyverkészletüket a felkelők számára.

Gróf Ciano, olasz külügyminiszter hazafiúi büszkeséggel jelentette ki, hogy Malaga eleste a hőiesen harcoló olasz szárazföldi csapatok és flotta „önfeláldozó” és bátor magatartásának következménye. A spanyol nép mindezek ellenére tovább küzd. Madrid előtt, Aranhuesnél, Toledo-nál, Ovideóban, Granada mellett elkeseredett harcok folynak, melyekben a kormánycsapatok tanúbizonyosságát adják annak, hogy a héthónapos küzdelem őket is megtanította arra, hogyan kell harcolni és hogyan kell védekezésből támadásba átmenve győzelmet aratni.

* *
*

Az abesszin nép még nem adta fel a fasizmus elleni harcát. A katonai képzettség és a modern fegyverek hiánya guerilla háborúra kényszeríti az elszántan ellentálló benszülött törzseket. Az angol sajtó szerint az olaszok Abessziniában mindössze egy pár nagyobb várost, vasút-vonalat és néhány fontosabb útvonalat tartanak a kezükben. A még le nem igazott nép hangulatát világosan mutatja a Graziani elleni merénylet. A merénylet utáni kegyellenkedések pedig jellemző képet adnak az olaszok addisz-abebei uralmáról.

Graziani, kormányzói kinevezésekor tanulmányozva a lybiai helyzetet arra az egyszerű igazságra jött rá, hogy ha nem lennének benszülöttek, nem lenne forrongás sem. Ilyen megállapítás eredménye lett aztán, hogy a 140.000 benszülött közül 80.000-et részben kivégeztek, részben gyűjtőtáborba zártak.

Badoglio tábornok után, aki Középbessziniát igazta le, Grazianit nevezték ki alkirálynak azzal a feladattal, hogy csendesítse le a forrongó abesszin népet. Erre a szerepre valószínűleg lybiai működésével tette magát érdemessé. Az ismert módszerekre az elkeseredett nép merénylettel felelt. Az olasz hatóságok a merénylet után több ezer embert letartóztattak, akik közül később csak 200-at bocsájtottak szabadon, míg azokat, akiknél fegyvert találtak, kivétel nélkül azonnal kivégezték.

Grazianinak Abessziniában új számadást kell tennie, mert itt nem úgy, mint Lybiában 140.000 benschülöttről, hanem 10 millió elkeseredett, a végsőkre is elszánt emberről van szó.

* *
*

Az elmúlt év folyamán Kínában a japánellenes mozgalom éle az északkínai tábornokok és nankingi vezetők ellen irányult, akik, mint árulók és japán ügynökök lepleződtek le; majd lassan maga a nankingi kormány ellen fordult, a japán imperializmussal szemben tanúsított politikája és magatartása miatt. Ennek a politikának a folytatása Csankaiseket és kormányát mély politikai krízissel fenyegette. Világos lett, hogy a japán imperializmussal szembeni újabb engedmények végzetesek lehetnek a nankingi kormány sorsára és ha Csankaisek ki akarja kerülni a katasztrófát, sürgősen igyekeznie kell kiengesztelni az ország nyilvános véleményét. A nankingi vezérek hangja a közvélemény nyomása alatt jelentősen megváltozott. Ezt a körülményt a külföld is észrevette és a sajtó megállapítja, hogy a „kínai népben növekszik az erejében való hit”. Jelenős tényező még, ami Kína védekezési képességét és hangulatát erősen emeli, az, hogy Japánnak nem sikerült Kínát a nyugati hatalmaktól, elsősorban Angliától izolálni. Anglia élénken résztvesz Kína iparában és katonai felszerelésében. Világos bizonyítéka ez annak, hogy Anglia nem gondol Kínából visszavonulni és hozzájárulni Japánnak az ország fölötti uralmához.

A japán katonai klikk nem mond le Kína elleni további offenzívájáról, mert ez politikájának nyilvánvaló csődjét jelentené és közvetlen veszély volna a mai uralkodó rezsim számára.

A japán politika azon próbálkozása, hogy Csangszülian megjártozott felkelésével alkalmat nyerjen Kína ügyeibe való fegyveres beavatkozásra, teljes kudarccal végződött. A kínai népnek Csangszülian felkelésével szemben tanúsított magatartását végeredményben az határozta meg, hogy Japánnak rendkívül előnyös lett volna egy kínai testvérháború. Ennek a veszedelemnek gyors elhárítása, valamint az a józan magatartás, amely a népben megnyilvánult, bizonyítéka annak, hogy Kína lassanként felkészül egy nagyobb és világpolitikai jelentőségben is elhatározóbb lépésre.

Távolkeleten szélcsend állott be. Ez a csend semmiesetre sem jelenít azt, hogy a régi, égető kérdések megoldódtak volna. Kínában a társadalmi ellentétek egyre jobban siettetik az erőcsoportosulásokat, egyre tisztábban és élesebben választódnak el az ellenséges táborok egymástól és nyugodt alaposággal készülődnek fel a döntő összecsapásra. Csend van: vihar előtti csend.

* *
*

A nemzeti szocializmus négy évvel ezelőtt történt uralomrajutásának emlékünnepeén Hitler, a Reichstagban tartott beszédében visszakövetelte a versaillesi békével elvett német kolóniákat. Azóta az európai politika előterében a német gyarmati kérdés nagy szerepet játszik. Hitler kiküldöttének, von Ribentroppnak az volt a londoni feladata, hogy kipuha-

tolja Angliának, mint egyik legfontosabb tényezőnek álláspontját ebben a kérdésben. Von Ribentropp hideg, udvarias angol fogadtatása, valamint Eden távolmaradása, nem sok pozitív eredménnyel kecsegtette Németország követét.

Németország háborúelőtti gyarmatai kb. 2,700.000 km.² területet tettek ki, amelyen 12 millió lakos élt. Ebből Anglia kapott 1,927.000 km.²-t 6 millió lakóssal, Franciaországnak jutott 500.000 km.² 3 millió lakóssal, míg a többit Belgium és Japán között osztották szét. Franciaország a német gyarmati követeléseket kerekén visszautasította, mert — úgymond — nem tárgyalhat erről-a kérdésről mindaddig, míg biztos garanciát nem kap arról, hogy Németország az eselleges eredményeket nem fogja Franciaország ellen felhasználni. Anglia hivatalos állásfoglalását még nem tudni. A brit politika ebben a kérdésben is a régi, tapogatózó módszerekkel dolgozik, amit lehet óvatosságnak, de lehet bizonytalanságnak és gyengeségnek is venni. Chamberlain, az angol konzervatívok vezére élesen támadja az új német követeléseket és azt állítja, hogy Németországot nem pusztán háborús bolondságból fosztották meg gyarmataitól, hanem a tapasztalatok kényszerítették erre a nagyhatalmakat, — és itt idézi Smuts tábornokot: „A német gyarmati közigazgatás viszonyaira való tekintettel, valamint arra a veszélyre, amelyet a német tengeri bázisok jelentenének a többi állam biztonságára és szabadságára nézve . . . úgy kell döntenünk, hogy bármilyenek legyenek is a körülmények, Németországnak egyetlen egy kolóniát sem szabad visszaadnunk . . .”

Páris és London politikai köreiből Németországnak eme lépését csupán egy manővernek veszik, amellyel Angliára nyomást szeretne gyakorolni, hogy így jusson valamilyen engedményhez, amelyre a mai nehéz, úgyszólván kiütnélküli pénzügyi és gazdasági helyzetében nagy szüksége lenne.

* *

Németország délkelet felé irányuló politikai és gazdasági törekvéseinek útjában áll a Kisantant, mely mindezekig híven kitartott a Népszövetség, a béke és a demokrácia mellett. Olaszország, a másik fasizta állam is szívesen venné, ha tárgyalásokra bírná a Kisantantot, mely tárgyalások főbb pontjai az abesszin hódítás elismerése és a revízió kérdései lennének. A Kisantant azonban a Népszövetség megkerülésével nem hajlandó tárgyalásokba bocsájtkozni. Hangsúlyozva azt, hogy a béke oszthatatlan, élesen szembe helyezkedik mindenféle revíziós és restaurációs törekvésekkel, mert azt tartja, hogy ezek menthetetlenül háborúra vezetnének. Ez az oka annak, hogy Német- és Olaszország az utóbbi időben mindjobban azon dolgoznak, hogy a Kisantant felbomoljon, hogy ezt az akadályt is elhárítsák expanziós törekvéseik elől.

Nemrégiben nagy port vert fel az a kampány, melyet a bukaresti csehszlovák nagykövet ellen indítottak. Ez a kampány is csak egy láncszem volt abban a folytonos törekvésben, hogy a Kisantant barátságot aláassák. A demokrata Csehszlovákiát el akarták szigetelni, hogy ugyanakkor lehetetlenné tegyék a cseh hadianyagok Romániába

való szállítását és így piac nyílnék a német nehézipar számára. Ebben az esetben is a hazai fasizmus egyengette a német és olasz fasizmus útjait Romániában. A „Vasgárda“ gondoskodott arról, hogy minél hathatósabb eszközökkel segítse elő az idegen imperialista törekvéseket.

A fasizmus terjeszkedésének mindenütt ugyanaz a formája: Spanyolországban Franco megy Olasz- és Németország előtt, Romániában Kuza és a Vasgárda, Jugoszláviában pedig Ljotics és a „Zbor“ egyengetik a Technische Unionok módszereivel a fasiszta terjeszkedést.

A fasizmusnak a Kisantanton való erőpróbája egyelőre kudarcot vallott. A kisantant ezúttal is a kollektív biztonság és a béke őrének mutatkozott . . .

* *

Római útja után, melynek következménye Malaga eleste volt, Göring Lengyelországba utazott pihenni és itt, amint mondják, vadászattal szórakozott. Hogy milyen eredményeket ért el a vadászat terén, azt senki sem tudja. Az azonban bizonyos, hogy a vadász-sákmányok között nem szerepel Danzig. Lengyelország az utóbbi időben mindjobban távolodik Németországtól és politikai irányvonala egyre közelebb jut Francia és Angolországához. Göring mindenesetre megkísérelte ezt a politikai irányváltatást a régi mederbe terelni, de úgy látszik, hogy ez nem igen sikerült neki, mert Beck ezredesnek, a lengyel külügyminiszternek ezidőszertint fontosabb volt, hogy a francia Rivierán Edennel találkozzék, mint hogy otthon vadászgasson.

* *

Ugyanakkor, amikor Göring vadászúton volt, báró von Neurath Bécsben tartózkodott. A hivatalos látogatás alkalmával is bebizonyosodott, hogy nagy ellentétek vannak az osztrák kleriko-fasiszták és a német nemzeti szocialisták között. Ausztriában tovább is dúlni fog a harc a náci és a klerikofasiszták között, mely nagyon könnyen kérdésessé teheti Ausztria függetlenségét. Von Neurath báró bécsi látogatása után az osztrák-német viszony semmit sem javult. Hogy éppen az ellenkezőjét érte el a német külügyminiszter annak, amit akart, — nagyon lehetséges.

* *

Az utolsó hónap alatt a háborús veszély mit sem csökkent. Német és Olaszországnak a spanyol ügyekbe való folytonos beavatkozása, Olaszország és Anglia viszonyának súlyosbodása, amely annak következményeképpen jelentkezett, hogy az angol udvar meghívta Hailé-Szelasszié császárt a koronázási ünnepekre, mely viszont azt jelenti, hogy Anglia nem ismeri el Abesszinia meghódítását, Anglia újabb, óriásmérvű fegyverkezése, Németországnak délkeletfelé igyekvő gazdasági előnyomulása, a fasiszta államok (Német-, Olaszország és Japán) és a Szovjet közötti mindjobban kiélesedő helyzet, a távolkelet lappangó válsága — mindez nagy, háborús veszedelmet rejt magában. A háború megakadályozásának, a fasiszta hódító-örület letörésének és a kis népek biztonságának egyedüli lehetősége a demokratikus államok összefogásában és a békéért való aktív, szervezett harcában található fel.

Sz. A.